

bryg. dr inż. Grzegorz Dzień*

Dostosowywanie budynków mieszkalnych wielorodzinnych do wymagań bezpieczeństwa pożarowego

Wymagania bezpieczeństwa pożarowego budynków wynikają w Polsce z dwóch aktów prawnych: ustawy Prawo budowlane [1] oraz ustawy o ochronie przeciwpożarowej [2]. Prawo budowlane umożliwia uzyskiwanie w szczególnie uzasadnionych przypadkach zgody na odstępstwo od przepisów techniczno-budowlanych istniejących w przypadku rozbudowy, nadbudowy i przebudowy budynków oraz tych, w których następuje zmiana sposobu użytkowania. Zawarty w przepisach zwrot: *spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w inny sposób, niż określono w przepisach* oznacza, że wymagania określone przez przepis musi zostać spełnione, mimo że będzie to osiągnięte inną drogą niż wskazana w przepisie. W odniesieniu do przepisów przeciwpożarowych zawarte jest to w sformułowaniu: *stosowanie rozwiązań zamiennych w sposób zapewniający nie pogorszenie warunków ochrony przeciwpożarowej*. Przepisy aktów wykonawczych do Prawa budowlanego [3] regulują np. kwestie klasy odporności ogniowej elementów budynku bezpośrednio powiązane z zastosowanym rodzajem konstrukcji, czy też parametry dróg komunikacji ogólnej, istotne w czasie normalnej eksploatacji budynku, ale jednocześnie determinujące możliwość jego bezpiecznego opuszczenia w przypadku pożaru. Natomiast w aktach wykonawczych do ustawy o ochronie przeciwpożarowej [4] zawarte są te wymagania, które dotyczą urządzeń i rozwiązań mających charakter zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku i nie odnoszą się tylko do obiektów projektowanych, ale również do istniejących.

Zagrożenia

Zgodnie z §16 ust. 1 rozporządzenia [4], użytkowany budynek istniejący można obecnie uznać za zagrażający życiu ludzi, gdy występujące w nim warunki techniczne nie zapewniają możliwości ewakuacji ludzi. Podstawą do takiego stwierdzenia może być:

- szerokość przejścia, dojścia lub wyjścia ewakuacyjnego albo biegu bądź spocznika klatki schodowej służącej ewakuacji mniejsza o ponad jedną trzecią od określonej w przepisach techniczno-budowlanych;
- długość przejścia lub dojścia ewakuacyjnego większa o ponad 100% od określonej w przepisach techniczno-budowlanych;
- niezabezpieczenie przed zadymieniem dróg ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych, w sposób w nich określony.

W razie wystąpienia któregokolwiek z wymienionych przypadków konieczne jest rozpatrzenie warunków ewakuacji, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających na nie wpływ i zastosowanych ponadstandardowych rozwiązań oraz innych czynników podnoszących poziom bezpieczeństwa. Przykładowo ponad dwukrotne przekroczenie dopuszczalnej długości dojścia ewakuacyjnego, które w budynku mieszkalnym wynosi 60 m przy jednym kierunku dojścia i 120 m przy wielu dojściach, będzie powodować konieczność usunięcia zagrożenia ze względu na niezapewnienie możliwości ewakuacji ludzi z powodu nadmiernego wydłużenia czasu niezbędnego do jej przeprowadzenia. Ostatecznej oceny, czy budynek faktycznie zagraża życiu ludzi, dokonuje komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, po przeprowadzeniu czynności kontrolno-rozpoznawczych i dokładnym przeanalizowaniu każdego przypadku indywidualnie.

Zalecane rozwiązania

W przypadku, gdy w budynku występuje stan zagrożenia życia ludzi powinny zostać zastosowane rozwiązania, zapewniające spełnienie wymagań bezpieczeństwa pożarowego. Mogą one polegać na:

- zmianie sposobu użytkowania budynku, po której, ze względu na zmianę funkcji poszczególnych pomieszczeń lub na zmniejszenie liczby ich użytkowników, spełnione zostaną wymagania przepisów;
- spełnieniu wymagań bezpieczeństwa pożarowego w sposób inny niż podany w Warunkach Technicznych, przez:
 - usprawnienie ewakuacji (np. przez skrócenie odcinków drogi ewakuacyjnej, zapewnienie innych kierunków ewakuacji, zastosowanie opraw awaryjnych o zwiększonym natężeniu oświetlenia);
 - przyspieszenie wykrycia pożaru i zaalarmowania ludzi (np. przez zastosowanie systemu sygnalizacji pożarowej);
 - spowolnienie rozwoju pożaru (np. zapewnienie odporności ogniowej elementów budynku, podział na strefy pożarowe);
 - zmniejszenie możliwości oddziaływania pożaru na ewakuujących się ludzi (np. przez polepszenie zabezpieczenia pionowych dróg ewakuacyjnych przed zadymieniem).

Wymienione rozwiązania zamienne można zastosować nie tylko w budynkach zagrażających życiu ludzi, ale również w tych budynkach, które zgodnie z zamierzeniem właściciela lub zarządcy są poddawane przebudowie, nadbudowie lub zmianie sposobu użytkowania. Niezbędne jest

* Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Zakład Bezpieczeństwa Pożarowego Budynków

przy tym sporządzenie ekspertyzy przez rzeczoznawców ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych i budowlanego oraz uzgodnienie jej z komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej, zgodnie z trybem określonym w rozporządzeniu [3]. Procedura ta stanowi niewątpliwie atrakcyjną alternatywę dla przewidzianej w Prawie budowlanym zgody na odstępstwo od przepisów techniczno-budowlanych.

Wymagania dotyczące bezpieczeństwa pożarowego zawarte w aktach wykonawczych do ustawy o ochronie przeciwpożarowej odnoszą się do wszystkich budynków, co sprawia, że wiele obiektów wzniesionych przed laty nie spełnia niektórych kryteriów. Jest to związane z wprowadzoną w 1995 r. w przepisach techniczno-budowlanych zmianą definicji budynku wysokiego polegającą na obniżeniu granicznej wysokości z 30 do 25 m i liczby kondygnacji w budynkach mieszkalnych z 11 do 9 oraz zmianą metodologii określania długości dojść ewakuacyjnych. Ponieważ dostosowanie budynków mieszkalnych do nowych wymagań byłoby często bardzo trudne i mało efektywne, w przypadkach szczególnie uzasadnionych lokalnymi warunkami, przepisy przewidują możliwość uzyskania zgody komendanta wojewódzkiego PSP na zastosowanie rozwiązań zamiennych w stosunku do:

- obowiązku stosowania systemu sygnalizacji pożarowej, instalacji wodociągowej przeciwpożarowej oraz sposobów jej zasilania – zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia [4];
- przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę – zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia [5];
- dróg pożarowych – zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia [5].

W wymienionych przypadkach, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wydaje postanowienie w sprawie wyrażenia zgody, wyrażenia zgody pod warunkiem lub niewyrażenia zgody na spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w sposób inny niż określono w przepisach oraz na stosowanie rozwiązań zamiennych, zapewniających niepogorszenie warunków ochrony przeciwpożarowej, w przypadkach wskazanych w przepisach przeciwpożarowych. Autorem ekspertyzy technicznej powinien być rzeczoznawca ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych, z wyjątkiem występowania z wnioskiem dotyczącym rozwiązań zamiennych na drogę przeciwpożarową (nie jest wymagane opracowywanie ekspertyzy). Wykonanie ocen i analiz oraz obliczanie i projektowanie zamiennych środków ochrony przeciwpożarowej wymaga stosowania inżynierskich metod pozwalających na:

- określenie podstawowych danych dotyczących rozwoju i rozprzestrzeniania się w budynku ognia i produktów spalania;
- ocenę oddziaływania pożaru na ludzi, mienie i środowisko;
- ocenę zachowania się elementów budowlanych ekspozowanych na działanie pożaru;
- ocenę wpływu urządzeń przeciwpożarowych na rozwój pożaru oraz ocenę ich skuteczności;
- projektowanie ewakuacji;
- ocenę i projektowanie wyposażenia ratowniczego oraz wpływu działań ratowniczych na stan bezpieczeństwa pożarowego budynku.

Należy jednocześnie podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego w obiektach budowlanych nie może być rozpatrywane w oderwaniu od działalności interwencyjnej jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej. Analiza i ocena możliwości taktycznych tych jednostek może być jednym z istotnych elementów przemawiających za możliwością wprowadzenia rozwiązania zamiennego lub przeciw niemu. Należy dodać, że pewne rozwiązania zamienne, zwłaszcza o charakterze organizacyjnym, a także obejmujące zastosowanie w budynku większej liczby gaśnic, mogą być przyjmowane na określony okres przejściowy, do czasu zakończenia prac przewidzianych w danym budynku.

Literatura

- [1] Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2010 nr 243 poz. 1623).
- [2] Ustawa z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2009 nr 178 poz. 1380).
- [3] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. nr 75, poz. 690 z późn. zm.).
- [4] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. nr 109, poz. 719).
- [5] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. nr 124, poz. 1030).
- [6] Królikowski P., Stosowanie rozwiązań zamiennych – ochrona przeciwpożarowa budynków; Świat Szkła; nr 2/2007, str. 65 – 68.

W związku z postępowaniem
reklamacyjnym,
poszukujemy podmiotów
gospodarczych oraz osób
fizycznych, które prowadziły
bądź prowadzą spory
o niewłaściwe wykonanie
zamówienia z firmą produkcyjną
„Glassolutions Polska”

Prosimy o kontakt:
kancelaria@kornatowskikancelaria.pl